

GLEDALIŠKI LIST

Narodnega gledališča v Ljubljani

1939-40

DRAMA

14

H. R. LENORMAND:
STRAHOPETEC

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI
1939/40 DRAMA Štev. 14

H. R. LENORMAND: STRAHOPETEC

PREMIERA 2. MARCA 1940

Nova francoska dramatika

(Po G. Hermanu in R. Lalou-ju.)

Francoski moderni dramati ne manjka krepkih in samovoljnih darovitosti. Le to je, da se ravno najdrznejši in najgloblji med njenimi zastopniki zadovoljujejo pogosto s knjižnimi dramami in da domače in tuje odre prepuščajo izdelovalcem iger, ki ne poznajo nobenih pomislekov. To velja zlasti za simbolizem, ki je prišel do svojega odrskega genija zelo kasno. V mislih imam Paul-a Claudela (roj. 1868. leta). V svoji diplomatski karieri je Claudel spoznal prenekatero zemljo; živel je v Nemčiji, v Skandinaviji, na Japonskem, v Severni in Južni Ameriki. Tujim vplivom je bil zmeraj dostopen in tako je danes eden izmed resnično svetovno razgledanih duhov v moderni Franciji. Wagner, Whitman, Laotze, Buddha so vplivali nanj s svojimi nauki, toda njegov versko strogi katolicizem je nad vsemi tujimi simboli povzdignil znamenje križa in njegov latinski oblikovni čut, ki stremi k meri, harmoniji in skoposti izraza, je obvladal čustvene svetove, ki so se nakopičili v njem. Pri vsem tem pa je v tem poetu nekaj visoko zaključenega, temnega, težko dostopnega. Prastara iztočna, hieratična podoba sveta je pri njem prepojena s klasičnim idealom npravnosti in redu, družbeno estetske harmonije.

Ozračje tisočletnih, skrbno varovanih iztočnih kulturnih simbolov je poglobilo tradicionalistične in konservativne Claudelove posebnosti, ne da bi njegovo prvotno latinsko krščansko naravo potvorilo z vzhodnim duhom. Njegove igre se deloma vrše v pravljlični, sivi davnini. Tako »Zlatoglavec«, tragedija o uporniku iz obupa, ki ga otme sočutje. »Mesto« je drama o moči prastare religije, ki preživi vse revolucije. »Dan počitka« je poveljevanje iztočne, bogu posvečene kontemplacije. V francoski srednji vek nas prestavlja »Marijino oznanjenje« (prejšnji zapis tega dela »Mala Vilaina« se vrši v modernem svetu), ki je misterij o čudežni moči odreke. Isti predmet, odpuščajoče krščanske ljubezni obravnava drama »Zamenjava«, ki se vrši v moderni Ameriki. In ravno tako se oglašča motiv ženske požrtvovalnosti iz revolucijske drame »Talec«. Čisto simbolično je dejanje »Ponižanega očeta«, ki se odigrava v papeškem Rimu okrog leta 1870. V tej igri je njen smisel izražen že v imenih: Pensée je hčerka Nevere in materializma. Toda dva gojenca svetega očeta osvobodita s svojo ljubeznijo »Misel« iz spon prosvetljenstva in plehkega racionalizma. Enemu izmed teh dveh ljubimcev rodi »Pensée« otroka, ki mu bo v bodočnosti pripadel boljši in pobožnejši svet. »Proteus« in »Medved in mesec« sta dve farsii, polni prefinjenega humorja.

Poleg Claudela je obogatil francoski oder še neki drugi sosed simbolizma Paul Fort (roj. 1872). S svojo igro »Čudni mož, Ludovik XI.« je ustvaril brezčasno tragedijo tiranstva in dal z njo francoski literaturi najglobljo, psihološko nadvse zanimivo in zelo humorno zgodovinsko dramo.

Nasprotje mistično konservativnega Claudela v dramii je Romain Rolland. Njegova prva trilogija: »Tragedije vere«, drame »Sveti Ludovik«, »Aert« in »Zmagoslavje razuma« kažejo spet junaka iste vrste, kakršne je Jean Christof, blodečega in bojujočega se človeka, skratka nasprotje zaključenih in dopolnjenih Claudelovih postav. Važnejše in krepkejše so njegove »Revolucijske drame«, ki spet tvorijo trilogijo. Te tri igre, »Volkovi«, »Danton« in »14. julij«, vsebujejo znamenite prikaze mogočne, brezimne in brezoblične množice, ljudstva, ki ni ne dobro ne zlo in ki je sposobno vsega. Najbolje uspela je prva izmed teh dram, ki obravnava neko epizodo v oble-

ganju Mainza 1793 in v kateri mrgoli verno naslikanih revolucionarnih tipov. Že v drugi in tretji drami tega cikla pa Rolland zaide v napako, da tendenci na ljubo poenostavlja ljudi. Še občutneje zapada tej maniri v protivojni drami »Prišel bo čas«, ki se godi v búrsko angleški vojni. V svoji zadnji igri »Liluli« je Rolland stopil na tla simbolistične idejne drame. To je, kakor pravi E. R. Currius, »satirično marionetna igra, v kateri nam Rolland podaja svojo zgodovinsko filozofsko misel o svetovni vojni.«

Naturalizem, ki v dramatiki predvsem goji socialno programsko dramo, je po H. Becque-u našel glavnega zastopnika v Octavu Mirbeau-ju. Mirbeau je svojo véliko nalogo opravil v dramatiki z blestečo komedijo o modernih trgovskih roparjih: »Kupčija je kupčija«.

Drama Fr. de Curelsa (roj. 1854), antinaturalista in antilaicista, načenjajo družbene probleme s psihološke strani. »Mlada divjakinja« vsebuje silovite napade zoper lajično moralo in zoper lajično šolo. Podoben konflikt med znanostjo, religijo in ljubeznijo se ponovi v njegovem »Novem maliku«; s katerim meri na znanost. V svojih družbenih dramah riše Curels predvsem tipe iz aristokracije. Najpomembnejše njegove igre te zvrsti so »Fosilije« in »Levov obed«. V zelo uspešni igri »Nečloveška zemlja« je Curels padel na raven zabavne dramatike. Drugi poglobitni motiv tega pisatelja je tragika spolne ljubezni, oziroma tragična zasjepljenost zaradi spolnega nagona. Močna njegova drama »Ples pred zrcalom« in pa »Duša v blaznosti« ter »Pijanost modrijana« oznanjajo s satiričnimi izpadi zoper lažno konvencijo in zoper samoprevaro intelektualizma vse-mogočnost naravnih zakonov.

Unanimizem je ustvaril največ trajnega v dramah Jules-a Romaina. Njegova dela so neznansko dvotipne karakterne komedije v duhu Moliéra. »Knock ali zmagoslavje medicine« opozarja s primerom trgovsko podjetnega modernega zdravnika-špekulanta, ki ustvari celo bolezensko psihozo, na učinkovitost zakonov o množicah. Neznansko hitro nastajanje skupinske duše, ki ni vezana ne na čas ne na kraj, opisuje tudi »Amedée in visoki gospodje«. »Gospod Trouhadec se uda razvratu« ima za junaka spet velikega geografa, ki je znan iz romana »Donogoo Tonka« in ki s svojim gospodarskim nimbom učinkuje na množice.

V nasprotju z Romainovim humorjem, ki je neredko žolčen in zloben, je ljubezniva človekoljubnost humanističnega idealista Ch. Vildraca (roj. 1882), ki v »Ladji Tenacity« proslavlja zmago do-brote nad silnim nagoniskim egoizmom. Vildracov somišljenik G. Du-hamel je zaslovel tudi kot dramatik z veseloigro »Atletska zveza«.

Lenormand in Courteline ne pripadata nobeni šoli in nobeni sku-pini. G. Courteline (roj. 1861) je pravi otrok revolucije, ki ne pozna respekta in ki v dovtipnih farsah zasmehuje omejenost birokracije, zlasti uniformirane, in erotično lažnjivost filistra. Dramsko delo R. Lenormanda pa sloni na psihoanalitski osnovi.

*

Drame H. R. Lenormanda očrtujejo poizkus, kako obnoviti psi-hološko dramatiko pod vplivom ruskih romanopiscev in Grand Gui-gnola. »Vroč želje« brezobzirno izkoriščajo človeško grozo in usmilje-nje v eksotičnem okviru, a načenjajo tudi problem pravice in krivice, ki sega preko meja te kolonialne epizode, kakor Simounova srčna stiska stopa iz okvira čisto atmosferske igre. »Obsedenci« predsta-vljajo, če hočete, celo patološko galerijo. Vendar obnavljajo z edin-stveno silo temo o umetniku nasproti družbi. S to dramo je plačal Lenormand svoj obolus »svetemu egoizmu. Spričo njegove drame »Prah« so omenjali Ibsena; pri izidu »Izgubljenih duš« pa Dosto-jevskega. Henry Lenormand se od prvega razlikuje po neki robati jasnosti, od drugega po žgočem pesimizmu. Navado ima trgati dra-me v krajše slike. Ta način je uporaben za slikanje klavernega po-tovanja komedijantov, ki jih je opisal v »Izgubljenih dušah«. Upo-rabil ga je tudi v drami »Čas je sen«, ki nas spominja na to, da je vse na svetu privid in odsev prividov. S temi igrami je Lenor-mand dokazal svojo originalnost: toda vse imajo vendarle nekaj prisiljenega in hotenega na sebi in tisti, ki imajo zaupanje v njegov veliki dramatski talent, čakajo ure, ko se bo ta njegova volja pod-vrgla preizkušnji človeškega sočutja in se resnično posvetila novim idejam, ki jih ta »Jedec sanj« še vedno premalo izkorišča.

Lastnik in izdajatelj: Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani. Predstavnik: Oton Zupančič. Urednik: Josip Vidmar. Za upravo: Karel Mahkota. Tiskarna Makso Hrovatin. Vsi v Ljubljani.

LEKARNA
Mr. A. USTAR
LJUBLJANA
nasproti glavne pošte

Oddajajo se zdravila na recepte usih bolniš'ih b'ogatin — Priporoča malinovec
pristen, naraven v vseh množinah. — Orig. norveško ribje o'je. sveže, naj-
finejše vedno v zalogi. — Naroči a točno po povzetju!

Klavirje, gosli, čela, saksofone, trompete, klarinete
Hohner harmonike in vse glasbilne potrebš'ine od
šolskih do prvovrstnih izdelkov kupite najceneje pri

WARBINEK
MIKLOŠIČEVA 4

Garantirano mojstrsko popravilo in
izboljšanje glasu pri vseh glasbilih

A. JANEŽIČ

Galanterijske in modne potrebš'ine

*Šolske, pisarniške in knjigoveške potreb-
š'ine na debelo in na drobno*

L J U B L J A N A
FLORJANSKA ULICA 12 - 14

*Knjigoveznica, industrija šolskih zvezkov
in poslovnih knjig*

Strahopetec

IGRA V ŠTIRIH DEJANJIH (DESETIH SLIKAH) SPISAL H. R. LENORMAND. PREVEL F. JUVANČIČ.

REŽISER: PROF. O. ŠEST

Jacques	Kralj
Charlier	Jerman
Profesor Hirtz	Levar
Rus Priulov	Cesar
Interniranec	Presetnik
Štefan, plesalec	Drenovec
Prvi muzikant	Potokar
Drugi muzikant	Brezigar
Zdravnik	Daneš
Maska (kasneje gospod v sivi obleki)	Plut

Direktor hotela	Bratina
Tereza	M. Danilova
Gospodična	V. Juvanovna
Gospa Ystad	M. Boltarjeva
Markiza d'Aqua — Tinto	Nablocka
Stara dama	P. Juvanovna
Nataša, plesalka	Slavčeva
Pieretta	A. Levarjeva
Frida, hišna	I Boltarjeva

Dejanje se vrši v nekem višinskem sanatoriju vzhodne Švice, kasneje v Montreuxu, v letih 1915 in 1916.

Potek slik: 1. Terasa v hotelu. 2. Terasa v hotelu. 3. V gorah. 4. Salon hotelu. 5. Salon v hotelu. 6. Bar v hotelu. 7. Hotelska soba. 8. Hotelska soba. 9. Soba prof. Hirtza. 10. Pred vilo v Montreuxu.

Po 3, 6 in 8 sliki daljši, po 5 sliki krajši odmor.

Scena: arh. ing. Franz. — Muzika: »Aks«-jazz. — Kožuhovina: Rot, Mestni trg.

Blagajna se odpre ob pol 20.

Začetek ob 20.

Konec po pol 23.

Parter:	Sedeži I. vrste	Din 25'—
	.. II.-III. vrste	.. 24'—
	.. IV.-VI.	.. 22'—
	.. VII.-IX.	.. 20'—
	.. X.-XI.	.. 18'—
	.. XII.-XIII.	.. 16'—

Lože v parterju (osebe)	Din 90 —
.. v I. redu	.. 90'—
.. balkonske (osebe)	.. 60'—
Dodatni ložni sedeži v parterju	.. 20'—
.. v I. redu	.. 20 —
.. balkonski	.. 15'—

Balkon: Sedeži I. vrste	Din 18'—
.. II.	.. 14'—
Galerija: Sedeži I. vrste	.. 12'—
.. II.	.. 10'—
.. III.	.. 8'—
Galerijsko stojišče	.. 2'—
Dijaško	.. 4'—

VSTOPNICE se dobivajo v predprodaji pri gledališki blagajni v opernem gledališču od 10. do pol 1, in od 3. do 5. ure.

Predpisana taksa za penzijski fond je vračunana v cenah.

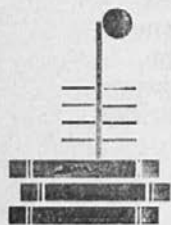

OB
LEPI
GLASBI,
SLADKE
BON-
BONE!

Bon-Bon

LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA CESTA 30

Izbira keskov, bonbonov, čokolade, desertov i likerjev

Knjigarna Kleinmayr & Bamberg

najstarejša v Jugoslaviji, priporoča
svoje bogato zalogo strokovnih in
zabavnih knjig v vseh jezikih

Ljubljana, Miklošičeva cesta števil. 16

ŠUMI

ČOKOLADA, BONBONI, FINO PECIVO,
BONBONIERE, LIKERJI, I. T. D. I. T. D.
VEDNO SVEŽE BLAGO - TOVARNIŠKA ZALOGA

GRADIŠČE ŠTEV. 7 - 9
POLEG DRAME